

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Statuitur doctrina Thomistica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

cultum se & omnia sua referunt: ergo de facto habent plures fines ultimos: quia quidquid apprehenditur in ratione DEI, apprehenditur in ratione summi boni, & finis ultimi.

Respondeo. Cum gentiles profanos Deos coluerint, & colant propter temporalem aliquam felicitatem, honores, divitias &c. potius in sua commoditate, quam in ipsis Dijs finem suum ultimum constituere, posito tamen, quod etiam in cultum deorum omnia sua referant, aut repleant, tunc finem ultimum collocasse in omnibus Dijs simul sumpris, quorum uni frugum ubertatem, alteri tempestatum, alij maris, voluptatum &c. patrocinium & gubernationem tribuebant. Ideoque plures Deos tanquam ultimos fines parciales colebant. Ad probationem Respondeo, quidquid in ratione DEI secundum veram & adequatam rationem Deitatis apprehenditur, illud apprehenditur sub ratione summi boni, concedo, quidquid apprehenditur sub falsa & partiali solum ratione Deitatis, nego.

Obijcies secundò. Dantur in intellectu plura prima principia, in quæ omnia alia resolvuntur, nec ipsa ad se invicem referuntur: ergo etiam in voluntate possunt dari plures fines saltem negativè ultimi, qui ad se invicem non referantur, ut si quis disparatim in voluptate & divitijs summam suam felicitatem collocet.

Respondeo negando antecedens. Omnia enim principia intellectus speculativi reducuntur ad istud: quodlibet est, vel non est; & omnia principia intellectus practici ad illud; declina à malo, & fac bonum.

Obijcies tertio. Qui mortaliter peccat, non ideò amittit Theologicam virtutem spei, per quam tendit in DEUM, ut nostrum finem ultimum, & beatitudinem objectivam: ergo peccatum præter finem ultimum, quem sibi peccando constituit, insuper habet DEUM pro ultimo fine.

Respondeo. Distinguendo alterum membrum 21. antecedentis, tendit inefficaciter in DEUM, concedo, tendit efficaciter, nego. Item tendit in Deum ut finem ultimum aliquando consequendum & possidendum, concedo, ut hic & nunc super omnia appetendum, nego antecedens & consequentiam. Quia spes non tendit in DEUM sub ea ratione, ut voluntas ipsum super omnia appetendo se & omnia sua in ipsum convertat, hoc quippe proprium est charitatis, quæ DEUM respicit, sub qua ratione est super omnia amabilis, adeoque non tantum ut objectum & finis operis, sed etiam ut est ultimus finis operantis. Spes autem solum tendit in DEUM, ut aliquando mediantibus Divinis auxilijs possidendum.

ARTICULUS II.

In quo mortaliter peccans constituat suum finem ultimum?

SUMMARI A.

1. Peccans pro fine simpliciter ultimo habet bonum creatum.
2. Idque formaliter est proprium commodum peccantis.
3. Auctoritas D. Augustini. 4. & D. Thomæ.
4. Natura vitiosa seipsam ultimam respicit.
5. Peccatum ex indiscreto zelo & ignorantia vincibili non habet DEUM pro ultimo fine.
6. Quomodo fieri possit, ut DEUS ametur plus, quam creatura, nec tamen sit finis ultimus?
7. Proprium commodum per reflexionem in suppositum peccantis sit finis determinatus.
8. Animus statim respiciendi non tollit, quò minus peccans efficaciter habeat creaturam pro fine ultimo.
9. Sententia Gonetii.
10. Eligium contraria, dicens, finem ultimum peccantis esse bonum proprium inordinatum.
11. Quia juxta SS. PP. ultimus finis peccantis est bonum commutabile.
12. Idque objectivè malum.
13. Respondetur ad objectiones Gonetii.

§. I.

Statuitur doctrina Thomistica.

Suppono, quod omnis peccans mortaliter, quantum ad affectum & interpretativè, constituat suum finem ultimum simpliciter in bono creato. Ita S. D. q. 28. d. Verit. a. 1. peccator, inquit, quantum ad affectum præponit creaturam creatori diligens plus creaturam, quam creatorem. Et crebrò indicatur in S. Scriptura, ut R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Deut. 32. Dereliquit DEUM factorem suum, & recessit à DEO salutari suo. If. 1. Va genti peccatrici, dereliquerunt DEUM, abalienati sunt retrorsum. Jer. 2. Me dereliquerunt fontem aque viva, & foderunt sibi cisternas dissipatas. &c. In hunc eundem sensum loquuntur SS. PP. & D. Augustinus l. 2. de libero arbit. c. 19. definiunt peccatum mortale, quòd sit averso ab incommutabili bono, & converso ad commutabilia bona. Ac rursus 15. de Trinit. Peccatum ordine neglecto amantes præte, quod est conditum propter te.

Et ratio est: actio, quæ quis mortaliter peccat, est actio honesta, adeoque propter aliquem finem ultimum determinatum, ut deinceps dicitur; sed non est propter verum & increatum finem ultimum: ergo est propter finem ultimum apparentem & creatum.

Dubium est. Quodnam sit illud bonum creatum, in quo peccans sibi ultimum finem constituit. Nam Vasq. disp. 5. c. 1. & 3. existimat, ultimum finem saltem negativum peccantis esse ipsum objectum circa quod peccati mortalis, ut est voluptas respectu libidinis, pecunia respectu furti. Curiel existimat peccantis ultimum finem esse aggregatum ex omnibus bonis creatis, circa quod homo peccat. Alij aliter. Thomistarum & nostra est.

CONCLUSIO. Finis ultimus totalis mortaliter peccantis in concreto est ipsemet peccator, ita quidem, ut persona peccantis sit finis cui; proprium verò bonum seu commodum proprii suppositi sit finis cuius, ad quem referuntur, in eoque adstantur parti-

particulares & proximi fines intermedii quorumlibet peccatorum, lucrum avari, voluptas libidinosi &c. Ita communis Thomistarum.

3. Probatur primò auctoritate Divi Augustini l. 15. de civit. c. 28. dicentis: quòd sicut amor DEI edificat civitatem celestem, ut que ad contemptum sui; ita amor sui edificat civitatem terrenam usque ad contemptum DEI. Ubi indicat, originem peccatorum esse pravum amoris sui ipsius, ita ut ipsemet peccator per inordinatum sui amorem sit primum movens in intentione, ex quo consequuntur operationes præmotæ ad contemptum DEI. Prout etiam indicavit Apostolus ad Philip. 2. de peccatoribus dicens: *Omnes querunt, quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi.* Ipse etiam Aristoteles l. 9. Eth. c. 4. & 8. asseruit: *Pravus sui gratia agit, & tanto magis, quanto pravior est.*

4. Probatur secundò auctoritate Doct. Angelici in 2. dist. 42. q. 2. a. 1. dicentis: *Finis ultimus in amore commutabilium bonorum est ipse homo, propter quem omnia alia querit.* Et infra q. 77. a. 4. *Inordinatus amor sui est causa omnis peccati.* & q. 84. a. 2. *Finis in omnibus temporalibus acquirendis est, ut homo per illa quamdam perfectionem singularem & excellentiam habeat.*

5. Probatur tertio ratione. Illud habet rationem finis ultimi, cujus intuitu cætera omnia diliguntur, sed intuitu commodi & boni proprii à peccatore cætera omnia diliguntur; ergò. Minor præter auctoritates præallegatas probatur. Omnis inclinatio tendit in bonum naturæ, in qua radicitur, est enim appetitus secundum naturam; sed affectus peccatoris est inclinatio naturæ sibi relicte; ergò tendit in bonum proprium; uti e contra affectus justii, quia est ex gratia & charitate, est inclinatio naturæ participativæ Divinæ, ideòque tendit in bonum Divinum.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

6. **O**bjicies primò: Potest aliquis peccare mortaliter, & nihilominus plus DEUM quam creaturam diligere; ergò peccator non semper constituit finem ultimum in creatura. Antecedens probatur multipliciter. Nam primò peccant aliqui est indiscreto zelo, existimantes, se obsequium præstare DEO. De quibus Apostolus Rom. 10. dicit, quòd zelum quidem habeant, sed non secundum scientiam; Atqui talis creaturam DEO non præferret; siquidem peccaret ex nimio studio placendi DEO.

Secundò datur etiam peccatum ex ignorantia vincibili, quo quis facit actionem malam, existimans, se per illam implere præceptum DEI: ut, si vincibili errore quis existimans se facere obsequium pietatis, occidat seipsum, uxorem aut liberos, ne veniant in partem infidelium. Quo casu similiter non peccat ex affectu inordinato erga creaturam, sed potius erga DEUM.

Tertio. Sit quis paratus furari, ita tamen, ut profuro nolit se exponere periculo vitæ; qui tamè sit paratus etiam cum periculo vitæ profiteri fidem; is utiq; plus DEUM amat, quam creaturam; siquidem vitam postponit DEO, non autem lucro pecuniario, & Christus ipse Jo. 13. dixit, quòd nemo

habeat majorem charitatem, quam ut animam ponat pro amicis: & tamen iste peccat mortaliter per voluntatem furandi.

Respondeo, negando antecedens, & ad 1. probationem nego minorem. Nam etiam, qui peccant ex imprudenti zelo, ex inordinato sui amore, inducuntur in eam Judicii pernicitiam, ut negligant disquirere, quænam sit voluntas Dei beneplacens & perfecta: unde non omnis, qui dicit Domine, Domine, & quomodocumq; honore Dei pro objecto suæ actionis præfigit, sed, qui eò modo præfigit, quo Lex Divina præscribit, ille est dilectione DEI operatur: alioquin seipsum magis, quam Deum amare convincitur. Eadem est responsio ad 2. probationem. Illa quippe negligentia legem & obligationem inquirendi radicatur in proprio amore, virtualiter prælato Legi Divinæ.

Ad 3. probationem Respondeo. In illo casu homo plus diligit DEUM sub ratione boni particularis, quatenus est finis operis, & proximum obiectum fidei, concedo, sub ratione finis ultimi, & ut est finis operantis, nego. Item diligunt plus DEUM, quam creaturam, quæ est lucrum futurum, concedo, quam creaturam, quæ est proprium commodum, nego. Si enim Deum plus diligens, quam proprium commodum, legem DEI amore proprii commodi non transgrediretur. Ad auctoritatem ex Jo. 13. Respondeo, Hoc verum esse, quando quis animam, h. e. vitam ponit ex appetitativo amore DEI super omnia: non autem, quando ex sola firma adhesionem ad virtutem fidei (quamvis ut in Tract. d. fid. dicitur, Divina providentia non facile permittat martyrium, nisi ex charitate imperatum, tunc enim locum habere illud Apostoli Cor. 13. Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuerit, nihil mihi prodest.

Objicies secundò. Finis simpliciter ultimus peccatoris debet esse determinatus: sed bonum, proprium sariativum non est finis ultimus formalis in communi, quem omnes æque justii ac iniusti appetunt: nemo enim est, qui non velit sibi bene & beatè esse; ergò non est finis determinatus in particulari.

Respondeo distinguendo minorem. Bonum proprium sariativum in communi, ut prædictum à deordinata est recurva reflexione in proprium suppositum est finis ultimus formalis in communi non determinatus, concedo, bonum, vel potius commodum proprium deordinatè reflexum & restrictum ad proprium suppositum cum subtractione à regula superiori, nego minorem. Atque per ly proprium intelligimus illam incurvam ac deordinatam reflexionem boni convenientis ad proprium suppositum, in quo peccator cum subtractione à Divina regula & vero sine ultimo pravè conquietit.

Objicies tertio: qui peccatum committeret, nimo statim respiciendi, non efficaciter converteretur in creaturam ut finem ultimum, & tamen peccaret mortaliter: ergò non in omni peccato mortali creatura est finis simpliciter ultimus efficaciter intentus. Antecedens probatur à pari. Qui ageret penitentiam animò brevi iterum peccandi, non serò converteretur in DEUM ut finem ultimum; ergò pariter, qui committeret